

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 18 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računata se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne peti-vrate po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravništvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Deželni zbor kranjski.

(II seja dné 9. januarja. 1893.)

Ob 1/11. uri otvori deželni glavar Detela sejo konstatujoč sklepčnost. Prečita se napisnik zadnje seje in odobri brez ugovora. Deželni glavar omenja smrti poslanca Jurija Kraigherja, ki je umrl, odkar se je zadnjič združil deželni zbor, in se ga spominja s toplimi besedami. Vsi poslanci vzdignejo se v znamenje sožalja in se to zabeleži v zapisniku. Posl. Krsnik in Mesar sta dobila dopust zaradi bolehnosti, poslednji na nedoločen čas. Došle peticije se izročé dotičnim odsekom, poročilo dež. odbora gledé pokritja stavbinskih stroškov za novo bolnico v Ljubljani pa finančnemu odseku.

Posl. Povše stavi samostalni predlog:

Deželni zbor naj sklene: „Deželnemu odboru se naroča, da pri visoki c. kr. vladi izposluje tako izvrševanje gojzdnega zakona, da bo do gojzadne paše opravičenim živinorejcem osobito po Gorenjskem omogočeno, to pravico tudi res in uspešno izvrševati, katerega utemeljevanje se postavi na dnevni red prihodnje seje.

Posl. Klun poroča o računskem sklepu normalno-šolskega zaklada za leto 1892. Proti proračunu je bilo za 9.473 gld. 49 kr. več dohodkov, stroškov pa manj za 3.974 gld. 73 kr., torej se je faktično prihranilo 13.448 gld. 22 kr. Računski sklep se odobri, istotako izkaz o gospodarjenju s kranjskim učiteljskim pokojninskim zakladom za l. 1892. Doneski deželnega zaklada so bili proračunjeni na 17.944 gld., potrosilo se je pa 16.000 gld. torej za 1.944 gld. manj.

Isti poslanec poroča o proračunu zaklada učiteljskih pokojnin in o prošnjah nekaterih učiteljskih vdov in bivših učiteljev za podaljšanje oziroma dovolitev pokojnine in za dovolitev vzgojnine, katerim se večinoma ustreže po predlogu finančnega odseka. Proračun kaže torej vsled tega potrebnosti 29.900 gld. in pokritje 10.306 gld., torej je primankljaja 19.594 gld., ki ga je pokriti iz deželnega zaklada. Proračun se odobri.

Posl. Hribar poroča o računskem sklepu gledališkega zaklada za l. 1892. in predlaga:

„Računski sklep gledališkega zaklada za leto 1892. z dohodki 252.207 gld. 27 kr. in troški: 293.596 gld. 12 1/2 kr. in po tem takem z nedostatkom 41.388 gld. 85 1/2 kr. se odobri.“

Dalje predlaga, da se izkaz imovine v čistem znesku 143.087 gld. 40 1/2 kr. vzame na znanje.

Isti poslanec poroča o proračunu gledališkega zaklada za l. 1894. ter poudarja, da je cena ložam poskočila posebno za slovenske predstave, kar je posledica tega, da so slovenske predstave res dobre in ima dram. društvo posebnost za opero na razpolaganje izborne sile. Priporoča prošnjo dram. društva, ki je prosilo za večjo podporo iz višjega skupila za lože. Dram. društvo utemeljuje obširno svojo prošnjo, ker ima posebno velike stroške z nabavo repertoarja itd. Tudi nemški ravnatelj prosi za podporo in navaja, da ima do konca sezone blizu 5000 gld. deficita, ker so predstave slabo obiskane. Res je, da celo s slovenskimi plakati mora vabiti slovensko občinstvo v nemške predstave itd.

V imenu finančnega odseka predlaga torej:

1.) Proračun gledališkega zaklada za l. 1894. s potrebnostjo 16.655 gld., ter z rednim pokritjem 16.700 gld. in po tem takem s prebitkom 45 gld. se odobri. 2.) Od večjega skupila za lože v gledališčni sezoni 1893/4 dovoljujete se dodatno za leto 1893. izredni podpori: a) dramatičnemu društvu 1000 gld., b) podjetniku nemških gledaliških predstav 1000 gld. Predlogi se vzprejmejo.

V proračun za l. 1894. pa naj se stavi kol skupilo lož mestu 13.000 gld. vsota 14.000 gld. in dovoli slovenskemu in nemškemu gledališču podpora po 2000 gld. (mestu 1500 gld.) vsakemu.

Posl. Klun poroča o računskih sklepih ustanovnih skladov za l. 1892 in o proračunih, ki se odobre brez daljše debate in se vzame na znanje razkaz imovine. Vseh skladov je 21 in se je čista imovina vseh zvišala v letu 1892 za 33.274 gld. 25 1/2 kr. (najbolj ona dijaškega ustanovnega zaklada za 23.551 gld. 31 1/2 kr.) Skupna imovina vseh 21

skladov znašala je koncem 1892. leta 1.924.864 gld. 74 1/2 kr. Odobrila se je tudi ustanovitev dveh novih ustanovnih mest v obeh sirotišnicah. Lichtenturnove dekliške sirotišnice vodstvu se dovoli 50 gld. za nakup šolskih knjig, kot prispevek za zgradbo šolskega poslopja, ki bode veljalo 200.000 gld. pa se dovoli podpora 2000 gld., ki naj se izplača v 5 letnih obrokih.

Posl. Hribar poroča o računskem sklepu deželno kulturnega zaklada za l. 1892 in o proračunu za l. 1894. Potrebnostina znašala je 4091 gld. 61 kr., pokritje 4107 gld. 50 kr., torej je bilo prebitka 12 gld. Sklep računa se odobri. Poročevalec omenja, naj bi okrajna glavarstva ravnala bolj previdno pri oddajanjih brezplačnih lovskih listov in naj vlada gleda na to.

Dež. predsednik baron Hein želi, da bi se za pokončavanje hroščev ustavila večja vsota, istotako naj bi se delalo na to, da se oglašá več vinorejcev za brezplačna posojila za nasajenje vinogradov z amerišskimi trtami, naj torej dežela določi v to jednako vsoto kakor država.

Posl. ces. svetnik Murnik omeni, da se je na to že mislilo in da je v proračun deželnega zaklada že ustavil dež. odbor primeren znesek v podporo vinorejcem.

Posl. dr. Papež dostavlja, da je tudi za premije za pokončavanje hroščev že skrbel deželni odbor.

Posl. Hribar pa želi, da se poleg županov tudi drugim osebam, učiteljem itd. dovoli potrebni kredit za uspešno pokončavanje hroščev.

Proračun deželno kulturnega zaklada s potrebnostjo 4920 gld. in pokritjem 3910 gld. se potem odobri. Primanjkljaj 1010 gld. se izplača iz blagajničnih preostankov.

Ko se je še podobčini Bezuljak pri Cerknici dovolila za napravo vodovoda vsota 1800 gld., od katere se poleg že izplačanih 1000 gld. izplača še ostalih 800 gld., zaključil je deželni glavar sejo.

Prihodnja seja bode v petek dne 12. t. m.

LISTEK.

Starčevi spomini.

(Spisal Boleslav Borut.)

Uživam bedne dneve mladega samotarja. Sreča, katero uživajo drugi v tako veliki meri, meni ni mila, ljubezen, v kateri sem iskal tolažila bolnemu srcu, me je varala. Zapuščén tožim v svoji mrzli sobi srčno bol belim stenam, vzdihne moje čuje tožne spomine vzbujajoča samota, a osrečujoči žarek najblazjega čuta ne prodre mojih mislij. Po jesenskih strniščih tuli mrzla burja in prenaša tožne glasove v mojo sobo, soglasne z mojim notranjim. Sedem na stol, z rokama si zakrijem trudne oči in sanjam o preteklem in bodočem; povsod tema in mrzla noč, brez svetle rešilne zvezde, povsod mej trnjem in nevarnimi skalami vodeča strma in kamenita pot, po kateri ni moči priti do zaželenega namena.

Tako sanjam in sanjam. V duhu zrem veseli svet, ki pijan sreče in brezakrbnega življenja ne pozna trpljenja, ki žge peklenke boli v moji duši, svet, ki za jedno sladko kapljo iz omamljajoče kupe brezakrbnega življenja proda najdražja čutila, za katera je uvel večni stvarnik človeško srce, ki ne vé in ne čuti, kaj se pravi v brezupu preživeti to dolgo življenje, življenje polno udarov in ran. Člo-

veka, da bi čustvoval z mano — ne najdem nikjer! — Pač! Žil si ti, sivolasi mož, v čegar srci ni še ugasnil mladeniški ogenj, ki si gorel in trpel za večne vzore človeškega srca, ki si me navdajal čistim ognjem res popolnega človeka, v kojem mehke in občutljivem srcu se porajajo misli, vredne človeka, krone stvarjenja, iz katerih čistih in jasnih mislij se izcrpavajo blaga dela za narod in človeštvo. Blagi mož, nehal si živeti; zdavna že krije tvojo morebiti zapuščeno gomilo trava in bobotno rastoči plevel, zdavna že trohni tvoje truplo in — blagor tebi! Užíval si srečo, največjo, kar smeš zahtevati od ničevega življenja našega a dosti ne, preveč se je osvetilo nad tabo prokletstvo sveta, preveč si trpel, trpel, ker ti ni bilo usojeno veselim korakom stopiti čez strte nade, stopiti v boljši svet, v katerem bi ti gotovo zasijala srečnejša zvezda. Ti si me učil, kaj smem zahtevati od človeštva in tudi kako mora od usode preganjani človek zdraviti rane, ki mu jih je vsekal brezusmiljeni svet. Večkrat mislil sem na té in tudi danes, ko, kakor še nikdar, čutim, kako slab je človek, vidim tvojo čestitljivo podobo in — oprosti — ne morem si kaj, da bi s tem oskromnim spomenikom ne iztrgal tebe iz pozabljivosti.

V tistem času, ko sem se učil marsikaj, kar osrečuje, večkrat pa dela še bolj nesrečnega človeka,

zroč po vedi in umetnosti še globje v trpeča srca, ko začne spoznavati uzvišen namen in mimo tega toli globoko propast človeškega bitja, takrat sem spoznal moža, trudnega svojega življenja, moža, kateremu so napisane vrstice v začetku te povesti. Stanoval je tik moje sobe. Bil je umirovljen profesor, kakor sem zvedel pozneje, ko sva se seznanila; živel je vedno zase, nobena duša ga ni posetila, ločen od vsa sveta je užival pokoj na stara leta. Pokoj, gotovo zaslužen! Tako sem si mislil, dokler ga nisem natančneje spoznal. A dostikrat ali vselej svet človeka krivo sodi, tako sem menil pozneje, ko sem imel priliko globlje zreti v njegovo dušo.

Po naključji sva se seznanila. Ne vem, kaj ga je privelo do tega, da me je nekoč, ko sva se srečala na stopnicah, povabil, naj ga posetim v njegovi sobi. Govorila sva doslej še malo a začel se je vedno bolj zanimati za me in — končno postala sva prijatelja. Čudna prijatelja, mladenič, komaj stopivši v svet in starec, stoječ že na pragu svojega življenja. Mene je vlekla neka tajna moč k njemu, hotel sem spoznati in umeti to čudno, zaprto bitje; on pa je morda menil pomladiti svoje srce v pogovoru z mano. Začetkoma govorila sva navadne stvari, a kmalu sva zašla v skritejše prostore človeškega srca, menila sva se o ljubezni, o svetu, o človeku.

(Dalje prih.)

Primorske razmere.

(Govor poslanca V. Spinčiča v 255. seji drž. zbora dne 15. decembra l. l.)
(Dalje.)

Dne 18. avgusta 1893 odšlo je več mladeničev iz Trsta na neke gore mej Avstrijo in Italijo, da jim ni bilo treba udeležiti se slavnosti in da so na meji uprizorili pobratimske slavnosti s podaniki iz sosednje kraljevine. Karakteristično je tudi to-le, kar se je že mnogokrat zgodilo; v nekem primorskem mestu bilo je gledališče na imendan cesarja ali cesarice tako prazno, da je letos politični šef prosil slovenske meščane, naj gredo k italijanskim predstavam, da bi potem mogel sporočiti, da je bilo gledališče jako dobro obiskano. (Veselo.) V neki slovenski občini, o kateri se je zadnji čas jako mnogo govorilo, praznoval se je dne 18. avgusta 1893 cesarjev rojstni dan, klicalo se je „Živio cesar“ in pela avstrijska himna. Na to so nekateri pristaši italijanske stranke odgovarjali z „Evviva il nostro re“ in pri pevanju cesarske pesmi upili najostudnejše besede. (Čujte! Čujte!) To se je c. kr. oblastvom uradoma naznanilo. Kolikor se vé, se niti preiskava ni začela. (Čujte! Čujte!)

Od c. kr. vlade podpirani list „Il Mattino“, kateri sem že prej imenoval, je klice „Evviva il nostro re“ spoznal za umestne, gledé ostudnih besed, izrečenih po prepevanju cesarske pesmi, pa je list rekel, da so veljale ne cesarski pesmi, ampak Slovencem. In tako je bilo s to stvarjo pri kraju.

Čujte, kaj se je letos dne 18. avgusta primerilo v nekem hrvaškem mestecu. Na lepi liburniški obali, katero bi c. kr. vlada potem šol tako rada poitalijančila, in kjer sem pred kakimi desetimi leti govoril z nekim odločno italijanski mislečim možem, ki mi je rekel, da je jezik njegovega srca hrvaščina, jezik kruha pa italijanščina, tam je zadnjih deset let zapostavljano Hrvatov od strani c. kr. vlade tako napredovalo, da se je letos že sledeče zgodilo. Nekdo je vprašal mladega moža, učiteljskega pripravnika, prišedšega iz šole tega mesteca, ali ne gre k maši. I ta je odgovoril: Ne, k maši za cesarja ne grem; če bi bila maša za Garibaldija, za kralja Umberta in za kraljico Margarito, potem bi šel. (Čujte! Čujte!)

V teh zadnjih letih so bili otroci v tem mestecu tako vzgojeni, da so prav pogostoma, skoro vsak dan, klicali „Evviva l'Italia! Evviva Umberto!“

Mladenč, katerega sem prej omenil, dobil je podporo, kakor sem čital, od deželnega odbora isterskega, ki sicer slovauskim učiteljskim pripravnikom in pripravnicam nikake podpore ne daje in takisto tudi od društva „Lega nazionale“.

Dne 19. avgusta 1893 dopoldne, torej dan po cesarjevem rojstnem dnevu, zaprli so v Trstu 25letnega farmacevta Erminija Niederkorna, rojenega Goričana. Kot vzrok temu se je navedlo razširjanje revolucionarnih spisov. „Il Piccolo“ prinesel je dotično poročilo, torej smem tudi jaz to stvar omeniti. Mladi mož se je bavil s kemijo, da bi jo porabil v politične svrhe, — najbrž za izdelovanje petard. Zanimljivo je tudi to, da je neki c. in kr. poročnik v rezervi tega mladega moža že leta 1888 ovadil radi irredentističnih činov. Vršila se je pri njem hišna preiskava, a našlo se ni nič, ker je bil že prej o preiskavi obveščen. (Čujte! Čujte!) On je bil oproščen, častnik pa radi žaljenja časti v prvi instanci obsojen. Da je v Italiji — navesti hočem nekatere izreke o irendenti, ker nekateri gospodje dvomijo, da kaka irendenta sploh obstoji — stranka, ki se imenuje Italia irredenta in da ima svoje privržence tudi v južnih provincijah monarhije, dokazalo se je v procesu, vršivšem se dne 17. in 18. decembra 1891 na Dunaji. To se je naravnost priznalo, in sicer ni tega priznal samo državni pravdnik, ampak tudi zagovornik. Zatoženci so bili oproščeni, ker se jim ni moglo dokazati, da so zvežeje listov te stranke dobivali z njihovo vednostjo.

„Javna tajnost je,“ pisal je neki drugi list, „in nikomur v Avstriji ne zaana, da je v Trstu stranka, ki bi — na pol prikrita, na pol odkrita — rada postavila na Krasu zeleno-belo-rudeče mejne količe. („Neue Freie Presse“ z dne 16. aprila 1893)

Pri kazenski razpravi, vršivši se pred Graškimi porotniki dne 27. aprila 1893 proti trem Italijanom iz Trsta, rekel je Tržaški državni pravdnik Taddei v dotični zatožnici . . . (Nemir in klici: Končajte!)

Podpredsednik dr. Kathrein: Prosim mir! Posl. Spinčič: Citiram, da bi se mi ne reklo, da govorim to, kar mi pride na pamet.

Podpredsednik dr. Kathrein: Prosim, gospod poslanec, nadaljujte.

Poslanec Spinčič: Drž. pravdnik je rekel, da nekatere osebe — citiram — zada je leta v Trstu uprizarjajo demonstracije, katerim je namen združitev Primorske s kraljevino Italijo.

Svoje mišljenje izražajo pri patrijotičnih dogodbah v naši in v italijanski državi, in sicer s čini, ki spravljajo imetje in življenje miroljubnih državljanov v nevarnost.

Mej navadne demonstracije spada metanje petard in razširjanje revolucionarnih tiskovin. Mej slednje spada v prvi vrsti list „L'Eco dell'Alpi Giulie“, ki se sicer tiska v Milanu, pa se smatra za domače glasilo in kateri izdaja „Circolo Garibaldi“ v Trstu.

O priliki desetletnice usmrčenja Oberdanka, torej l. 1892, v noči od dne 27. na 28. septembra, razširjala se je v Trstu podoba Oberdanka z nadpisom „Giuglielmo Oberdank“ in s podpisom „Circolo Garibaldi di Trieste“. Še večje število teh podob se je v Trstu razširilo v noči od 19. na 20. septembra 1892.

Redarji so to noč zasačili dva mladeniča, ki sta take podobe prilepljala na sprednjo stran velike vojašnice. Pri jednem našli so redarji 35 takih podob in izvod spisa „Conti della patria a Giuglielmo Oberdank“. V prodajalnici jednega teh prijatih mladeničev našli so redarji drugi dan 380 takih podob in zemljevid, na katerem so bili Trst, Istra in Trentin zarisani kot del kraljevine Italije. Zasledili so tudi tretjega sokrivca, pri katerem so tudi našli prepevane knjige in spise.

Za to pravdo je bilo zadnji hip delegovano porotno sodišče Graško, iz česar se vidi, da c. kr. drž. pravdnikstvo Tržaškim porotnikom ni zaupalo. (Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 10. januarja.

Isterski dež zbor.

Slovaška manjšina v isterskem dež. zboru se neče udeleževati sej, dokler fungira okrajni glavar Ellusheg kot vladni zastopnik. Ellusheg je znan kot odločen nasprotnik slovaške manjšine. Poslanca Spinčič in dr. Laginžesta o njem v državnem zboru večkrat govorila in zlasti Spinčič je njegovo delovanje in nebanje tako osvetlil, da bi ga bila vlada na vsak način morala potisniti na stran. To se pa ni zgodilo, Spinčič z vladne strani ni dobil niti odgovora in zato je povsem odobravati storjeni korak isterskih poslancev. Dokler bo Ellusheg vladni zastopnik, dotlej ne bo dež. zbor sklepčen.

Češki veleposestniki.

Očitno je, da je mej češkimi veleposestniki nastal razpor, kateri ne bo lahko premostiti. Neplemenitaški veleposestniki so se naveličali protinacionalne politike svojih poslancev in so izdali izjavo, v kateri precizujejo svoj program. Glavne točke tega programa so te-le: Pogajanje za češko državno pravo in za popolno ravnopravnost obeh jezikov v vsem javnem življenju; solidarno postopanje s češkimi strankami ne gledé na mogoča nasprotstva. Na čelu te skupine veleposestnikov stoji baron Leonhardi, ki je pred kratkim odložil svoj mandat za državni zbor, ker ni hotel glasovati za izjemne narredbe. Gorenjo izjavo podpisalo je 67 veleposestniških volilcev. Pričakovati je, da se bodo k tej skupini volilcev spadajoči poslanci že v tekočem zasedanju deželnega zbora ločili od stranke in stopili na stran čeških narodnih poslancev. Tudi čistokrvni fevdalci niso nič prav zadovoljni z novimi razmerami. To svedoči glasilo princa Zdenka Lobkovic, ki pravi, da bi Šolcjev predlog o ravnopravnosti češkega in nemškega jezika mogel uničiti slogo mej koaliranci. List dokazuje potem, da so razmere v državnem zboru povsem drugačne, kakor v deželnem zboru in da konservativci iz samega navdušenja za koaliracijo ne smejo povsem pozabiti na svoje konservativne in narodne interese, katere sedaj dosti premalo naglašajo iz samega strahu, da bi koalirancev ne užalili ali je preplašili. Sicer pa mora vsak katoliško-konservativen mož imeti pomisleke proti temu, da bi v zvezo stopil s stranko, ki svojega brezverskega liberalizma ni samo nikdar preklicala, ampak ga v praksi, po agitaciji in v listih vedno še naglašala in razširjala.

Vnanje države.

Revolucija v Italiji.

Na Siciliji naredil je general Morra s trdo roko mir. Demonstracije in izgredi še niso povsem ponehali, ali vojaška sila je uduši, še predno se je primerila večja nesreča. Kaže se vedno jasneje, da se je ustanek na Siciliji že dolgo časa pripravljala in da so prireditelji mislili zaneti revolucijo v celi Italiji. Dobivali so iz inozemstva denar in orožje. Sicer pa v Kalabriji in v Romaniji nikakor ni vse

tako mirno, kakor poročajo italijanski listi. Ponemokoli so bili že veliki izgredi, zlasti opasno pa je mogočno revolucionarno gibanje mej delavci v velikih mestih. V Rimu, v Milanu, v Genovi, v Turinu, v Ravenni, v Anconi in v Neapolju vse se večje ali manjše demonstracije in izgredi. Vladi ima jako težavno stališče, ker jej samo s čisto kehamatje prozračajo na dan 100 000 lir stroškov — državne blagajne pa se precej prazne!

Francoške novice.

Danes se je imela začeti kazenska obtožnica zoper anarhista Vailanta pred Pariškimi porotniki. Vailant se je predčertajšnjim posvetil s svojim zagovornikom Laborijem in je sicer prav dobre volje. Pričakuje trdno, da se bo na smrt obsojen. Ker se je bati, da bi anarhisti kak atentat storili bodisi na sodnijsko poslopje ali na stanovanje kakega sodnika ali porotnika, nadzoruje policija vsa poslopja jako strogo. Sploh se priznava, da se policija resno trudi, udušiti anarhistično gibanje. Celo poštni uradi jo morajo podpirati. Dobili so nalog, da izroče sodišču vsa pisma, adresirana na jedno izmed točno zaznamenovanih sumnih oseb, mej katerimi so tudi bratje Reclus in Lujiza Michel. — Včeraj se je zopet sešla poslanska zbornica, v kateri bodo gotovo rezke debate, ker so mnogi poslanci z vlado jako nezadovoljni, češ, da s pomočjo zoper anarhiste izdanih zakonov deluje za očitno reakcijo.

Dopisi.

V Gorici, 6. januarja. [Izv. dop.] (Raznoterosti.) Sveti trije kralji prinesli so nam več zanimivih novosti. Tako se je vršil v dvorani telovadnega društva „Goriški Sokol“ letni občni zbor, pri katerem se je po odobrenju navadnih računov in proračuna volil novi starosta in nov odbor. — Bivši starosta poslovil se je od društva s primernim nagovorom, novi starosta pa se zahvalil za izkazano mu čast in pozdravil brate Sokole z jako ganljivim in temeljitim govorom ter obljuboval za društvo skrbeti, da bode cvetelo še bolje nego do sedaj. Neljubo je pa bilo vsem, kar je rekel, da društva v Gorici propadajo in mej temi celó najstarejše društvo, te je slovenska čitalnica! — Želimo iskreno, da bi se obistinilo, kar je novi starosta g. Gabersček obljuboval društvnikom, to je, da sedaj bode društvo cvetelo. Bog daj!

Tisti dan je tudi v Magistratni ulici pri gosp. Gorjupu gorelo. Ogenj postal je vedno večji in sodi špirta, ki so to nesrečo še povišali, pokali so, da je bilo strašno poslušati. Škoda je precejšnja. Poslopje kakor tudi tvornica kisa z zalogo špirta bila je zavarovana. Škoda se ceni na več ko 20 000 gld.

Konečno moram tudi poročati, da je komisija zaradi slovenskih šol koočala zasliševanje starišev in da se je vpisalo 465 za šolo godnih otrok, a da zastopniki starišev gg. dr. Rojic in Obizzi nista podpisala magistratovega zapisnika radi pomanjkljivosti važnih točk, ki bi morale biti zabeležene in drugih neresničnih zaznamk, ki so se bile utihotapile. Tako se vleče v večnost jako važna šolska zadeva v Gorici!

List „Primorec“, ki je do sedaj izhajal kot priloga „Sotce“ vsaki drugi teden, bode odslej izhajal samo jedenkrat na mesec. Omeniti je še, da tudi domačemu razporu v Gorici še vedno ni konca, da si smo jedinosti krvavo potrebni.

Domače stvari.

— (Slovensko gledališče.) Danes se poje v tretjič opera „Čarostrelec“, za katero klasično delo se kaže toliko zanimanje, da so gledališki prostori tudi danes zopet razprodani. Izvršuje se pa ta opera zares na slovenskem odru v vsakem oziru tako dovršeno, da bode brez dvoma še nekaterekrat napolnila gledališče. Da nastopi zopet izborna naša primadona gđ. Leščinska, smo že omenili. — V soboto dne 13. t. m. se bode igral prvič dr. Vošnjakov izviren igrokaz s petjem „Premogara“, za katerega dostojno uprizoritev je dram. društvo storilo vse potrebno in dalo narediti novo dekoracijo podirajočega se rudnika itd. Na to predstavo opozarjamo posebno vnanje rodoljube in prijatelje slovenske dramatike, da se oglašajo pravočasno za sedeže.

— (Sokolova maškarada.) Komaj so dobro minuli prazniki, že je novoizvoljeni odbor pričel od prejšnjega odbora započeto delovanje nadaljevati tudi kar se tiče završetka narodnih predpustnih zabav — naše obtepriljubljene Sokolove maškarade. Letos vršila se bode kakor običajno na pustni torek zvečer dne 6. svečana 1894. Lani bil je odbor s prostorom v zadregi in je valed tega izvanredno moral odločiti se za maškaradi neugodni

dan, valed česar sta obisk in veselost zabave več ali manj trpela. No, za letošnji predpust je še lanski odbor storil potrebne korake, ter pravočasno dobil od sl. vodstva kranjske hranilnice prostorno staro strelišče za pustni torek na razpolaganje. Posebno srečna misel odbora pa se mora imenovati ta, da je sklenil podati maskaradi jednotno podobo, kakoršne občinstvo že dlje časa želi. Za jednotno uprizoritev scenerije, za slike, podobe, skupine i. t. d. dovolil je društveni odbor maskaradinemu odseku znatnega kredita. Na pustni torek zvečer preselili se bomo namreč v Šiško, kjer se bo obhajala ravno „komarjeva nedelja“. Da bode vsakdo ondi obilo zabave našel, je ob sebi umevno. Saj vendar vsak Ljubljčan ve, kako je „fletno“ v Šiški, kadar komarja deró; kdor je pa „peregrinus in rebus komaribus“ ta pa izvestno ne sme izpustiti prikladne prilike, ki se mu s Sokolovim vabilom v tem pogledu nudi. Kaj vse bo tam videl, o tem poročamo pozneje drugokrat. Za danes naj zadostuje, če še omenimo, da so vabila za letošnjo maskarado izvirno in jako lepo delo, kakor tudi vstopnice značijo izdelovatelja kot večtega poznavatelja naših pristnih narodnih razmer.

— (Osebnosti.) Okrajni komisar gosp. Tomaž Drahek imenovan je policijskim komisarjem v Trstu. — Nadučitelj v Solkanu pri Gorici g. Tom. Jug dobil je srebrni križec za zaslug.

— (Umrli) je danes v Krškem kr. brzojavni upravitelj v pok. gosp. Ferd. Černovšek. Pogreb bode jutri popoldne.

— (Gostovanje g. Borštnika v Zagrebu.) Dne 16. in 18. t. m. nastopi režiser in igralec slovenskega gledališča g. Ignacij Borštnik na Zagrebškem narodnem gledališču kot gost. Prvi dan igra ulogo Borisa Ipanova v „Fedoru“, drugičkrat pa nastopi kot Čuku v „Valenski svatbi“. Obe ulogi igral bode g. Borštnik slovenski. Ne dvomimo, da bode Zagrebško občinstvo prav simpatično vzprejelo našega prvega igralca slovenskega odra.

— (Kronski darovi družbi sv. Cirila in Metoda.) Uredništvu našega lista sta poslala: Iz št. Vida nad Cerknico g. Avgust Korbar šolski voditelj 14 kron, katere so darovali: gospa Terezija Rupar in gg. Jan. Čibašek, župnik, Mat. Rupar, Fr. Ponikvar, Jan. Ponikvar, Jožef Bavdek, Ant. Bavdek, Karol Primožič, Jos. Tavželj, Jan. Bolbar, Mih. Vindišman, Ant. Rogelj, Iv. Semerlj in pošiljatelj, vsak po 1 krono. — Od sv. Križa pri Litiji g. Jan. Nep. Jeglič, nadučitelj 7 kron, nabrane v veseli družbi; darovali so: gg. Fr. Korun, M. Benedek, M. Kavčič, V. Prijatelj, M. Turk, J. Bajec in pošiljatelj, vsak po 1 krono, z željo, da bi se še kdo hotel spomniti družbe Ciril-Metodove. Skupaj 21 kron. (Izkaz iz Trbovelj popoldne došlih darov moramo odložiti za jutri.) Živili rodoljubni darovalci in njihovi nasledniki!

— (Blagodušen dar.) Pokroviteljica in častni član „Dijaške in ljudske kuhinje“, gospa Jeanette Recher je tudi letos zadnje praznike poklonila omenjenemu društvu znatno darilo v denarju, s katerim je bilo možno vsakdanjim obiskovalcem zavoda preskrbeti poboljšek pri kosilu. Naj bi naša veledušna gospa obilo posnemalcev, ki bi dobrotvorno to društvo z gmotnimi sredstvi podpirali.

— (Domača umetnost.) Podoba pokojnega pisatelja in vzornega rodoljuba Frana Gestrina izdelal je s pastelnimi barvami naš domači umetnik g. Ludovik Grilc. To izborno izvedeno delo, ki nam kaže pokojnika v njegovi najlepši dobi, se vredno pridružuje tolikim izbornim delom domačega slikarja, o katerega spretnosti bi bilo odvisno govoriti, ker ga najbolj priporočajo njegova dela sama. Podoba je razstavljena v g. Kollmanovi prodajalnici na velikem trgu.

— (Pevsko društvo „Ljubljana“) ima dne 14. januarja ob 2 uri popoldne v steklenem salonu Ferlinčeve restavracije „Pri zvezdi“, Cesarja Josipa trg št. 13 svoj drugi redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav in poročilo predsedstva; 2. Poročilo tajnikovo; 3. Poročilo računskih preglednikov; 4. Poročilo blagajnikovo; 5. Volitev predsednika in njega namestnika (izmed izvršujočih članov); 6. Volitev odbornikov (6 izmed izvršujočih, jednega izmed podpornih članov, skupaj sedem); 7. Volitev dveh preglednikov računov (jednega izmed izvršujočih, jednega izmed podpornih članov); 8. Raznosterosti.

— (Poskušeni samomor.) V trafiki v Židovskih ulicah poleg prodajalnice g. Biline hotel

se je ustreliti danes dopoldne 25letni bolniški sluga Karol Povalej iz št. Jurja ob južni železnici. Kakor čujemo, prenesli so ga še živega v bolnico, kjer so mu potegnili kroglo iz rane. Povalej je pri zavesti in utegne celo okrevati. Uzrok poskušnemu samomoru je — nesrečna ljubezen.

— (Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine Ljubljanske) od 1. do 6. januarja. Novorojencev je bilo 12 (= 19.76‰), umrlih 30 (= 49.40‰), med njimi so umrli za škrlatno 1, za jetiko 5, za vnetjem sopilnih organov 5, za želodčnim katarom 1, valed starostne oslabelosti 8, za različnimi boleznimi 10. Med umrlimi bili so tujci 4 (= 13.3‰), iz zavodov 9 (= 30‰). Za infekcijskimi boleznimi so oboleli: za škrlatno 3, za noricami 2, za hripo 138.

— (Dolenjsko pevsko društvo) v Novem Mestu razposilja ravnokar svoje letno poročilo za minulo leto. Tudi deveto leto svojega obstanka je društvo delovalo uspešno. Ko se je C. Tuček valed bolehnosti odpovedal vodstvu petja, bil je g. Hladnik pevovodja. Društvo je priredilo Vodnikovo slavnost skupaj s čitalnico dne 1. febr. dalje pomladanski koncert dne 8. aprila, dva pevska večera v poletnem času in skupaj s „Sokolom“ dne 18. junija izlet v Belo cerkev. Vseh svetih dan pelo je društvo na pokopališču in dne 2. decembra je priredilo Preširno slavnost z izredno zanimivim vzoredom. Med letom odšli so štirje odborniki, katere je bilo treba nadomestiti. Društvo si je omislilo potrebna godala, da se tudi v Novem Mestu osnuje tamburaški zbor. Društveni arhiv se je izdatno pomnožil. Financijelno stanje društva bi bilo lahko bolj povoljno, dohodkov je bilo 556 gld. 30 kr., stroškov vstevši neplačane dolgove (182 gld. 19 kr.) 708 gld. 44 kr. torej je primankljaja 152 gld. 14 kr. Članov je bilo 194, namreč 56 izvršujočih (21 ženski in 35 moški zbor), 136 podpornih (91 domačih, 45 unanijb) 1 častni član in 1 pevovodja.

— (Društvene vesti.) Narodna čitalnica v Metliki priredi v prostorih Hranilovičeve gostilne 14. januarja plesni venček, 4. februarja Vodnikovo svečanost. — Škofjeloška prostovoljna požarna bramba priredi plesni venček v nedeljo dne 14. prosinca 1894 v prostorih „pri Kroni“. Med počitkom bode srečkanje. Plesno godbo preskrbi godba c. in kr. pešpolka Leopold II., kralj belgijski št. 27. Čisti dohodek je namenjen društveni blagajnici. Vstopnina neudom 1 gld. Gospe in gospike proste. Udom požarne brambe 30 kr. Začetek ob 7. uri. — Narodna čitalnica v Celju priredi v nedeljo dne 14. januarja 1894. ob 8. uri zvečer v svojih prostorih v Strausovi hiši plesni venček. Godba Šmarska pod vodstvom kapelnika g. Štefana Kovača. — Klub samcev društva „Edinost“ v Ajdovščini priredi v soboto 13. januarja 1894. v prostorih društva „Edinost“ ples s kotilijonom. Svira Goriški oktet. Začetek ob 8. uri na večer. Vstopnina 3 krone.

— (Umrjenega so našli) na novega leta dan 83 letnega posestnika Jožefa Nemičarja v Kržiščah v Krškem okraju, v krvi ležečega. Sum leti na 59letnega sina jednacega imena, da je ubil očeta. Orožniki odvedli so sina v zapor v Krško in se bode pokazalo, je li res grozni sum opravičen.

— (Nesreča.) Dne 3. t. m. sedela je 73 letna Marija Pavlovič v Planini v Logaškem okraju poleg štedilnega ognjišča, na katerem je kuhala večerjo in je pustila vratica odprta. Na to je zadremala in se je probudila, ko je obleka njena začela goreti. Starka se je budo opekla in bode težko okrevala.

— (Novo bralno društvo) se snuje pri sv. Antonu v Slovenskih Goricah na spodnjem Štajerskem, za katerega ustanovitev, se posebno trudi g. kaplan A. Cizerlj. V Slov. Goricah ima zdaj skoro že vsaka župnija svoje bralno društvo.

— (Goriška čitalnica) imela je svoj občni zbor, ki ni bil tako dobro obiskan, kakor bi trebalo. Ker dosedanji predsednik gospod prof. A. Schantelnikakor ni hotel več prevzeti predsedništva, bil je voljen g. ces. svetnik Fran Vodopivec predsednikom.

— (Hripa na Goriškem) V Gorici je hripa bila tako razširjena, da je skoro v vsaki hiši bil kak bolnik. Tudi po Vipavski dolini zbolelo je mnogo ljudi, ki z raznimi domačimi zdravili preganjajo nadležnega gosta.

— (Razpisane službe.) V št. Jurji poleg Kranja je izpraznjeno mesto poštnega odpravitelja. Letna plača znaša 150 gld., uradni pavšale

40 gld. Jamščevine je položiti 200 gld. Pridejati je izjava, da eventualno prositelj prevzame tudi brzojavno službo proti določeni plači. Prošnje do 18. t. m. pri pošti in brzojavnem vodstvu v Trstu. — Na dvorazredni ljudski šoli na Raki je izpraznjeno drugo učiteljsko mesto z letno plačo 450 gld. Prošnje do dne 28. t. m. pri okrajnem šolskem svetu v Krškem.

Slovinci in Slovenke! ne zabite družbe sv. Cirila in Metoda!

Razne vesti.

* (Madjarska svoboda.) Madjarska vlada je zabranila dalje izdavanje rumunskih listov „Tribuna“ in „Foaia Popolari“, ki sta izhajala v Sibinju. S takim postopanjem pač Madjari ne bodo udušili niti rumunski, niti druge nemadjarske narode. Bolj ko jih pritiskajo, tembolj raste odpor, ki se bode prej ali slej britko maščeval nad viteškimi (!) tlačitelji nemadjarskih narodnostij.

* (Čveterni umor.) V vasi Velike Skalice blizu Kraljevega Gradca na Češkem napadli so lopovi trgovca Löwya in umorili njega, njegovo ženo in dve hčeri. Tretja hči, ki je bila samo ranjena, spoznala je jednega morilcev, katerega je policija valed nje izpovedi tudi prišla in izročila okrožnemu sodišču v Kraljevem Gradcu.

* (Viharji na morji.) Zadnje dni, ko je brila huda burja, bili so tudi v jadranskem morju silni viharji in je več ladij bilo v veliki nevarnosti, nekatere pa je vihar zagnal ob skalovje. — Iz Toulona se poroča, da je parobrod „Maria Louise“, ki se je hotel prepeljati na otok Korsiko, 24. ur vihar drvil sem ter tja in da je konečno s polomljenim parnim strojem in poškodovan prišel nazaj v Toulon. Potniki, katerih je bilo nad 20, prebili so smrtni strah.

* (Samomor zaradi izgubljenega psa.) V Parizu se je usmrtila z ogljenim plinom neka stara žena Filomena L. iz žalosti, ker se ji je izgubil njen pes „Bibi“, ki je bil jedini njen tovariš. Poleg mrtve žene našel se je list: „Umrjem, ker mi ni moč živeti brez mojega „Bibi“.“

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 10. januarja. Wekerle se vsak dan več ur posvetuje s Plenerjem in odpotuje šele popoldne. Plener bil včeraj v avdienci pri cesarju.

Praga 10. januarja. Izjemno sodišče obsodilo včeraj urednika protisemitskega lista „Naši zajmy“, Huška, na teden dnij v zapor, urednika „Neodvislosti“, Antona Hajna pa na osem mesečno, vsak teden s postom poostreno ječo in na izgubo 500 gld. od kavcije.

Praga 10. januarja. Včeraj bil pokopan vojak Matušek, kateri je bil zaboden pri rabuki z nekim redarjem. V vseh ulicah, kjer se je pomikal sprevoz, bila je zbrana velika množica ljudi. Na Jožefovem trgu nastala velika demonstracija. Redarji razgnali demonstrante z orožjem. Mnogo oseb je bilo ranjenih, mnogo zaprtih.

Rim 10. januarja. Na Siciliji je vse mirno. V Ruvo di Puglia pri Bariju naskočilo prebivalstvo ondoto „kasino“ in municipij ter užgalo obe poslopji, takisto tudi kmetijsko banko in več drugih javnih in zasebnih poslopij. Orožniki streljali in ubili ter ranili mnogo upornikov. V Rimu in v Firenci so bili nocoj nabiti lepaki, pozivljajoči k revoluciji, v Reggio Emilia, v Macerati, Mantovi in Anconi bile velike demonstracije. V Rimu zaprlo vojaško oblastvo skoro vse podčastnike pešpolka št. 69, ker je dokazano, da so bili v zvezi z revolucionarji in so v revolucionarnem zmislu uplivali na vojaštvo.

Rim 10. januarja. Glasom zasebnih brzojavk je prebivalstvo v Coratu napadlo županovo hišo in bombardiralo vojake s kamni. Nekateri vojaki so bili ranjeni. Vojaki so streljali in ubili več oseb, mnogo oseb pa ranili.

Berolin 10. januarja. „Nordd. Allg. Ztg.“ javlja, da so vesti o demisiji državnega kancelarja Caprivija gola izmišljotina.

Bruselj 10. januarja. Ministerstvo je sklenilo podati ostavko. Kralj se posvetuje z voditelji parlamentarnih strank.

Rio de Janeiro 10. januarja. Maršal Peixoto, predsednik braziljske republike, je odstopil.

